

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: SZVOBODA JÓZSEF könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előzetési díjak is küldendők.	Megjelenik a lap minden szordán. Kéziratok nem adtnak vissza.	FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL ügyvéd.	Nyitási díjak soronként 40 fill.-ért közöltetnek. Egyes lap ára 20 fillér.	Előfizetési ár: Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Ismeretlen czégek hirdetési díja előre fizetendő. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak.
---	--	--	---	---

Gazdasági életünk fejlesztésének szüksége és feltételei.

II.

Az önálló vámterületől nekünk székelyeknek nincs okunk sokat várnunk; különösen nincs Csiknak, míg a lakosság legfőbb keresetforrása az állattenyésztés. Szinte bizonyos, hogy helyzetünk kedvezőtlenebb lesz. Jobb semmi esetre nem.

Ha mi vámtól vetünk Ausztria ipar cikkeire, az viszont megvámolja nyers terményeinket. A csikot ugyan nem, mert a még drága szállítási eszközök miatt talán még csiki állapot nem is került az osztrák piacra; de meg a közelebb fekvő vidékeket s azok terménye olcsóbb lesz, tehát olcsóbb lesz a miénk is az árak kölcsönhatásánál fogva.

Az önálló vámterület az iparnak fog előreláthatóan rendkívül lendületet adni; de nekünk abszolúte nincs iparunk, sem gyáripár, sem kisipar, mi lendüljön fel. Vagy akkor kezdünk-e majd ipari akcióhoz, ha már más vidékek abból meggazdagodtak, fejlett iparra küzdötték fel magukat?

Bizony elszomorító lesz a kép. Ha most szörvénnyel látjuk községekben az elhagyott házakat, akkor majd gyakori lesz az. Mert élni kell; itthon, ha lehet; idegenben, ha muszáj.

Nem nehéz átlátunk tehát az eszközök, amelyek a gazdasági élet megerősödésére vezetnek.

Mikor határaink Kelet elöl ne u valának elzárva, a csiki székely fejlett ipart, házi ipart üzdött. Közvetlen közelben volt az iparilag teljesen fejletlen Moldova, Románia; ott jó piacot talált, szép pénzt szerzett és jó módban élt; mióta a határt teljességgel elzárták, az ipar teljesen tönkre ment; Románia és a Balkán megszűnt piacnak lenni. A belföldön a rossz szállítási viszonyok miatt forgalomba nem lehet hozni s azért elsenyvedt egészen.

Feltámasztanunk persze most sokkal nehezebb, mint lett volna megtartanunk; de mégis meg kell tennünk

Első kötelesség és teendő, hogy azt a visszaszállítást, mely kelet felé való kivitelünket nemcsak hénitja, hanem éppenséggel lehetetlenné teszi, szüntessük meg, vagy legalább mérsékeljük.

Piac nélkül nincs termelés, nincs ipar. A Nyugat fejlett iparával nem vehetjük fel a versenyt; de esetleg a szállítás olcsósága miatt idővel jelentékeny tényezővé válhatnak.

Ipar teremtésére persze szükséges volna, annak állami fokozottabb támogatása.

Határozottan egy-két iparágra irányítani a fősúlyt és abban tökéletességre vinni, hogy vele bárhol versenyehessünk.

Tehát szükséges nagy és kisipar teremtése, gyárak felállításai állami támogatással és kiváló kisiparosok kiképzése.

Tekintetbe kell venni továbbá azt is, hogy Csik főfoglalkozása az állattenyésztés, melyre az önálló vámterület bizonyára hénitól fog hatni; épen azért a szállítási eszközöknek olcsóvá tétele által állatkivitelünknek egy kis lendületet kell adnunk. Miért élvezzék a gazdasági közösség, esetleg a kedvezményes vámoikat csupán az iparilag is fejlettebb, gazdagabb és nemzetietlenebb vidékek, míg minket a szerencsétlen helyzet koldussá tesz?

Kisipar, gyáripár és állattenyésztés mellett még kiváló tere van vármegyénkben a bányászatnak.

A csikbalánbányái rézbánya rendkívül gazdag és bő nyers ércben. Mint lapunk múlt számában is jeleztük, a társaság, mely jelenleg bírja, alaptőkéjét három millióra emelte fel legutóbb. Nemsokára a vasut is készen lesz. Azt hisszük, hogy e körülmények virágzólag fognak hatni rá és nemsokára visszanyeri bő termőképességét.

Ez a bánya egymagában rendkívül sok kéznél tud munkát biztosítani; a környékbeli falvak népessége bő keresetforráshoz jut.

Hátha még a bánya termését nem vinnék ki, hanem itt dolgoznók fel; ha a vállalatot kapcsolatosan egy ipari produktumokat készítő gyár állítatnék fel. Mennyit lendítene egy ilyen gyár helyzetünkön!

De nemcsak a már meglevő bányáinkat szükséges kultiválni, hanem újakat kell nyitni.

Ugy tudjuk, hogy Csik bőven el van látva ásványokkal. Fel kellene kutatni s róla megbízható térképeket készíteni, mely a vállalkozási szellemet előmozdítja s az idegen tőkét ide csalja.

Ásványvizeink dus vastartalma is bizonyosága, hogy vasban is gazdag a föld gyomra.

Mind ezekhez kellene aztán járulnia a mezőgazdaság belterjesebb tételének.

Ezen a téren történik napjainkban a legtöbb. A földműveléstgyi kormány sokat tesz érdekében. De itt az éghajlati viszonyok igen mostohák s azért e téren jelentős eredményt elérni alig lehet.

Igazi gyári és háziipari akció, e mellett az állattenyésztés ápolása, fejlesztése és végre virágzó bányáipar véleményünk szerint azok az eszközök, melyek gazdasági életünket erőssé, ellenállóná tudják tenni, melyen a gazdasági hullámok megtörnek s nép jólétének állandóságát és biztos irányt adnak.

Nem lehet addig várnunk, míg a székely utolsó darab földjét is eladja, míg dus erdeinkből az utolsó szál fa is kidől. Most kell előkészülnünk a fenyegető veszedelemre.

Nem alamizsnákkal, hanem a gazdasági élet azon eszközeivel boldogulunk, melyet boldogabb vidékeknek oly bőségesen nyújtott az állam. Tehát mi is követelhetjük.

A keperendszer megváltása.

A képviselőház folyó hó 18-iki ülésén folytatta a nem állami tanitók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat részletes vitáját, amely alkalomból Török Ferenc országgyűlési képviselő az alábbi tartalmas beszédet tartotta: Tekintettel arra, hogy bennünket csikiakat közletről érdekel ez ügy, a miniszter választás is közöljük.

Török Ferenc: T. képviselőház! A tárgyalás alatt levő törvényjavaslat 5. 7 és 8. §-ai a községi és hitfelekezeti tanítóknak — hozzáteszem, kántortanítóknak — természetben szolgáltatandó járandóságaiat foglalkoznak. Mivel a törvényjavaslat indokolása ezen szakaszokat egy kalap alá vonja, legyen szabad nekem is ide vonatkozó szerény észrevételeimet összefoglalva előadni. — (Halljuk! Halljuk!)

Előrebocsátom, hogy nem az összes községi és hitfelekezeti tanítóknak, hanem csupán az erdélyi s még közletről a székelyföldi tanítóknak és kántortanítóknak a javadalmazásával fogok foglalkozni, mivel mint székelyföldi lelkész és hitoktató, saját tapasztalataimból kifolyólag, különösen ezen javadalmazást ismertethetem meg közelebbről. (Halljuk! Halljuk!)

A székelyföldi tanitók és kántortanítók már régi idő óta, kepe címén kapták javadalmazásukat. Az 1804. február 20-án Mitrovsky generális nevében kiadott konstitúció szabályozza ezen javadalmazást, amely a többiek között a következőket mondja (olvassa): „Mind a Paterfamilias, akinek 12 kalangya összegében terem, ad a papnak három kalangyát és annyi kalangya tavaszt. Az olyan Paterfamilias, akinek p. o. 60 kalangya, avagy több is terem, többet nem tartozik adni, mint akinek 12 kalangya termelt. Az olyan Paterfamilias, akinek 12 kalangya nem terem, mind ősz, mind tavasz, 6 kalangyát le, fel bért; ha pedig 6 kalangya sem terem, az olyan 45 krt tartozik fizetni. Minden Paterfamilias, akinek vonómarhája vagyon és minden házas fia, öcsése, vagy leányának ura, t. i. veje ad mindenképpen egy szekér vagy szarvát; ha vonó marhája nincsen, tartozik a papnak vagy iskolamesternek egy napi favágással.”

Megjegyezni kívánom, hogy a befizetett kepeknek kétharmada a lelkész, egyharmada a kántortanító illeté; de hogy ha segéd-kántortanító is volt alkalmazva, a kántor jövedelmének egyharmadát kénytelen volt átengedni Jelezni kívánom azt is, hogy 1848 előtt Erdélyben különböző részeiben más és más címen javadalmazták a tanítókat és kántortanítókat.

Az erdélyi magyar földet, az u. n. Székelyföldet, a szászok-lakta Királyföldet és a Barcaságot kivéve, mindenütt küncstári dézsmát fizettek, a szászok szászöldi dézsmát, a székelyek pedig a tanítókat és kántortanítókat kepe címén javadalmazták. Az 1848-as törvényhozás megszüntette, jobbnak mondva: megváltotta a dézsmát és az erdélyi státusgyűlés, amelynek tagjai egyszersmind erdélyi követek voltak, kimondotta csatlakozását a kepe és a dézsma eltörléséhez, ugyanazon jogos alapon, mert a kepe és dézsma teljesen fedi egymást, teljesen egyenlő jogu adózás volt. Az 1848-ik évi erdélyi VI. t.-c. 5. §-a kimondja (olvassa): „a dézsmák általános eltörlése nyomán életmódjuk szükséges mennyiségétől elesett minden más egyházi személyek is illő kepe nélkül ne maradjanak, a felel a miniszterium addig, míg a közös törvényhozás a magyarországi folyó 1848. XXII. t.-c. 3. §-a nyomán intézkedhetnék, az illető hatóságok közvetítésével haladéktalanul intézkedendik.”

Most már csak röviden kívánom jelezni, hogy a nép nagy része aránytalanul nagy kepet fizet. Sokkal nagyobb és súlyosabb ez, mint a régi dézsma-rendszer, mert míg a dézsma szerint taxatív feltüntetett terményekből tizedet tartoztak fizetni, addig a kepezők jöve-

delmüknek körülbelül 25 százalékát voltak kénytelenek egyházi és iskoladobban befizetni. Ez nagyon súlyos volt, mert amint méltóztatnak tudni, Erdélyben egy kalangya rozsbán, vagy zabban 25—25 kéve van, és a székelyek jövedelmüknek körülbelül 25 százalékát kénytelenek ide áldozni.

Midőn aztán bekövetkezett az elnyomtas korszaka, megféledekzték az 1848-as törvényekről és míg az 1858-ik évi szeptember 15-én kelt pátenással a szászok dézsmáját megváltották, addig az akkori kormány, mivel nem a magyar országgyűlés határozott ebben a kérdésben, a székelyföldi római katolikus és evangélikus-református egyházakról nem gondoskodott, a székelyekkel szemben teljesen szűkkeblűen, mondhatnám teljes rosszakarattal járt el. Az erdélyi római katolikus státus már korábban belátta, hogy a nép rohamos elszegényedése mellett épen a leginkább veszedelemben forgó helyeken, ott a Székelyföldön, az erdélyi római katolikus tanítóság megelhetése és működése van kötelessége és az 1902-ik évben egy előterjesztést is tett a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez és a pénzügyminiszterhez, melyet későbbben megismételt a belügyminiszternél.

Ujabban ezt a kérdést 1905-ben ismét felvetette, sürgetvén a kepe rendezését, vagyis államköltségen való megváltását. Tudomásom szerint 1906-ban is egy újabb nagyszabású előterjesztéssel fordult az erdélyi státus a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz, hogy egyszer végre-valahára ezt a nehéz kérdést megoldják és rendezzék. Tette ezt annál is inkább, mert sajnálattal kellett tapasztalnia azt, hogy a kepebefizetés napról-napra sokkal nehezebb körülmények között a lakosságnak több gondot okoz s napról-napról sokkal több kellemetlenséggel jár. Tessenek csak, t. ház. elképzelni azt, hogy mennyi nehézséggel jár annak a tanítónak, kántortanítónak beszélni az ő kepejéről. Van neki mondjuk öt-hatszáz kepező hívő, akikből kévéknél és filbréknél kell beszélnie nap-nap után az ő fizetését. Rendesen külön fizetik a rozstól, külön a zabot, külön azokat a állereket és külön a fát; a mellett végig kell hallgatnia azoknak a zsörtölőit, panaszait, akiről hány-szor átkozódását, amely illeti úgy ezeket a szegény tanítókat, kántorokat, mint a lelkészt és illeti a rektifikáló egyházi bizottságot is.

Még talán elviselhető volna ez, hogyha ilyen módon az a szegény tanító, kántortanító hozzájutna a fizetéséhez; de a legtöbb esetben nem is tud hozzájutni, a legtöbb esetben olyan nehézségekbe ütközik annak behajtása, hogy majdnem lehetetlen. S elvégre ma már a mi székely atyáinkat nagyon változtak, különösen amióta idegen elemek kezdtek oda beözönlöni; új morál kezd köztünk is elterjedni a külső erőszak hatása alatt; új morál, amely szerint akadnak már olyanok, akik nem tartják bünek, hogyha a tudatlanabbak a náluk okosabbakat valami módon megtudják károsítani az ilyen fizetéseknel.

S most már tessék elképzelni azt, hogy milyen nehézségekbe ütközik az iskolafentartónak az, hogy behajtsák ezen jövedelmet. Igaz, hogy benne van a 7. §-ban az, hogy „ha az iskolafentartó a tanító természetbeli járandóságát nem szolgáltatná a megszabott módon ki, vagy a termés az átlagos minőségnek meg nem felelne, akkor a termés helyett annak értékét készpénzben köteles fizetni.” De hánnan fizesse azt az iskolafentartó? Az az iskola pénztárából? Az rendesen őrés.

A legtöbb esetben nagyon csekély alapítvány van mindennél. Vagy talán a községi pénztárából? — Kérem szeretettel, nálunk 100—150 százalékos pótdalokkal dolgoznak a községek; a községi pénztár tehát üres, onnan behajtani nem lehet. S most az a szegény tanító, kántortanító megy panaszra a közigazgatáshoz. Akár nyer, akár veszít, mindig veszít; mert ha nyer is, elveszíti községének szeretetét és bizalmát, kellemetlenségek, nehézségek támadnak rá nézve. S még a legtöbb esetben mi történik? Az a szegény

Ujonna berendezett Női és férfi divat áruház.

(A Hutter szállodával szemben.)

Tavaszi és nyári idény ujdonságai nagy választékban, a legolcsóbb árban szerezhetők be.

Teljes tisztelettel: Nuridsány Márton.

tanító vagy kántortanító, mondjuk — mint a közelmúltban is történt — hazafias álláspontra helyezkedik s mondjuk, függetlenségi elveket vall, — megtagadja a közigazgatás és miatt a kepenek behajtását a szegény kántortanító nem tud hozzájutni illetményéhez. S ha nem jár az ember lépten-nyomon a közigazgatási tisztviselőnek kedvében, elkezdve az alispántól végig, megtagadják a behajtást, sőt még tudok arra is esetet, hogy fellőről kapott nyomást a községi előjáróság, hogy ennek vagy annak a papnak, tanítónak, kántornak fizetését ne hajtsa be, hogy ezáltal a derékát betörjék.

Vagy perlekedjék tovább az a tanító? Mi lesz ennek az eredménye? Az, hogy annyira el fogják keseríteni saját községében, hogy kezébe veszi a vándorbotot, hogy egy képzelt jobb községbe költözzék, ahol ha új-ból olyan érzed, olyan hazafias érzed tanító lesz, mint volt a múltban, akkor újra kezdi az élet kálváriáját.

Ezért én jórészt — bocsánatot kérek a kifejezésért — csak irrott malasztok történi a törvényjavaslat 7-ik §-át, mert ez nem fog segíteni ezeken a nehézségeken. Mert akkor, amikor a legutolsó hivatalosolga is nyugtára veszi fel a fizetését, — mondjuk havonta, — mi nem engedhetjük, hogy azok, akik az iskolában kénytelenek lenni napestig, hogy azokat a szegény gyermekeket tanítsák, minden kóppantásra kijöjjenek onnan és úgy vegyék el azt a néhány fillért azoktól a zsúrtól-dó hívektől, hogy maguknak szerény megélhetésüket biztosítsák: talán még sem helyes.

Igaz, hogy itt ott még most is vannak községek, ahol a kepe sokkal jobban jönve-delmeg, mint a pénzbeli megváltás; de ilyen hely csak nagyon kevés van és éppen azért olyan világtársa helyezni ezt a községet nem szabad, hogy annak fénye azt az igazságot, amelyet előadni voltam bátor, eltakarja a mi szemünk elől.

Természetesen könnyű megtohetnők, hogy — mondjuk — egy új szakaszt iktatnánk be ebbe a törvényjavaslatba, pl. a következő módon (olvassa): „Az 1848. XIII. t. c. 5. §-a ugyanazon évi erdélyi VI. t. c. 5. §-a értelmében a székelyföldi kepe államilag megváltandó.” Mivel azonban én nem vagyok abban a szerencsés helyzetben, hogy ismerjem a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur ebbeli felfogását és esetleges terveit, határozati javaslatot nem szándékoztam benyújtani. De azért mely tisztelettel kérem, sziveskedjék a kepe megváltására vonatkozólag törvénytervezetet készíteni; hogy milyen alapon, milyen módokat mellett, erre nézve én nem adhatok utasítást, de elvégre, mint székelyföldi ember, talán némi tekintetben szolgálatot tehetnék, én a dolgot egész nyugodt lélekkel rábírom a miniszter ur államférfiúi bölcsességére, csupán csak néhány körvonalat jelzek, amelyek közt a kepe megváltás mozoghat.

Először is méltóztassék tekintetbe venni, hogy mi erdélyiek régóta örülünk az autonómiai szervezetnek. Régi, évszázados autonómiaink van, amelynek keretében fenmaradtunk mi és fen tartottuk azt az autonómiát, amelyet érintetlenül akarunk hátrahagyni a késő nemzedékre. Ha elszegényedtünk, ha megfogyatkoztunk, ha ma már nem tudjuk elartani tanítóinkat és kántortanítóinkat, ez nem a mi hibánk, mert a mi filléreink és véreseppjeink oda hullottak a haza oltárára, éppen azért nem mentek kárba. Tehát a mi szegénységünket nem lehet felhasználni arra, hogy jogainkat ebben a tekintetben bármilyen módon korlátozni engedjük. Nekünk erdélyieknek továbbra is hitvallásos iskolák kellene, mert hitvallásos iskoláinkban látjuk a jövőndőt, azokban látjuk összes reményeinket. Éppen azért igazságtalannak tartanám azt, hogy akármelyik magyar hazafias egyházzal szemben más módon banna el az az új törvényjavaslat, mert hiszen minden hazafias egyház papjai megtették a múltban azt, hogyha más-képen nem tudtak tanítókat szerezni és lát-ták, hogy nekik érdemes, tehetséges béresük vagy kocsiuk van, inkább azt tanították ki, hogy azután annak felhasználásával azoknak a gyermekeknek lelkebe beoltás a hazaszeretet és a faji érzést.

Vagy tekintetbe másodsor azt, hogy ott Erdélyben, amíg a kepe megváltás a székelyeknek nem sikerült, addig sikerült a szá-asok désmájának megváltása; pedig a szá-asok sokkal kedvezőbb viszonyok közt vannak, sokkal kövérebb, termékenyebb vidéken élnek; míg a székelyek visszaeszerültek hegyekbe, mert hiszen védekezniük kellett anyai ellenséggel szemben.

Méltóztassék tekintetbe venni, hogy mi ott Erdélyben mindig örülők voltunk, mindig öröget képeztünk ott a végüstyan és mi bosszúsoktunk egy különös szabadsághoz; mi nem tudunk arra gondolni se, hogy akár egy-házi, akár pedig politikai tekintetben járom akasztanak a nyakunkra. 1848-ban sokat vesztettünk, semmit sem nyertünk mi székelyek, mikor magyar véreink joghoz jutottak, mi csak jogokat vesztettünk és mégis, t. Ház, ott a Székelyföldön a 67-es palánta nem tudott soha gyökeret verni, a 48-as elvek virulnak ott és ha sikerült is erőszakkal elláttetni a 67-es palántát, azt az első fuvalom mielőbb elperzselte.

T. Képviselőház! Én azonban nem akarok erre vonatkozólag javaslatot előterjeszteni, hanem igen kérem a t. kultuszminiszter urat, kegyeskedjék az elmondottakat megfontolással tárgyalni és alkalomadtán egy javaslatot készíteni, hogy végre a székelyföldi kepe meg legyen váltva, hogy a székely nép végre megszabaduljon ezen tehertől és hogy tanítóink és kántortanítóink működésükben akadályozva ne legyenek.

Különbön elfogadom a javaslatot úgy, ahogy van. (Élénk eljenzés a bal- és szélső-baloldalon.)
Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Csak röviden akarok nyilatkozni a most, ebben a vitában felhozottakra nézve. (Halljuk! Halljuk!) Kijelentem, hogy Kafmann Géza t. képviselő társam által beadott módosítványhoz hozzájárulok. (Helyeslés.) A mi pedig a székely kepe ügyét illeti, hát csak némileg kibővítvem mélteltem, a mit a költség vetési vita alkalmával erre vonatkozólag mondtam; kibővítvem azzal, hogy már megindítottam a tárgyalásokat az igazságügyminiszter ural, a kinek a kérdés jogalapjának tisztázása szempontjából a dologhoz hozzájárulása van; tehát már a cselekvést legalább megkezdtük. (Általános helyeslés.) Különbön t. képviselő társam maga is mondja, hogy ez nehéz kérdés. Bizony nem kevés meglehetősen kérdés nyomja most vallaimat, de rajtam nem fog muldani, hogy ezen valóban égető kérdésnek megoldása lehetővé tétessék a lehető legrövidebb idő alatt. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

rook erre vonatkozólag javaslatot előterjeszteni, hanem igen kérem a t. kultuszminiszter urat, kegyeskedjék az elmondottakat megfontolással tárgyalni és alkalomadtán egy javaslatot készíteni, hogy végre a székelyföldi kepe meg legyen váltva, hogy a székely nép végre megszabaduljon ezen tehertől és hogy tanítóink és kántortanítóink működésükben akadályozva ne legyenek.

Különbön elfogadom a javaslatot úgy, ahogy van. (Élénk eljenzés a bal- és szélső-baloldalon.)

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Csak röviden akarok nyilatkozni a most, ebben a vitában felhozottakra nézve. (Halljuk! Halljuk!) Kijelentem, hogy Kafmann Géza t. képviselő társam által beadott módosítványhoz hozzájárulok. (Helyeslés.) A mi pedig a székely kepe ügyét illeti, hát csak némileg kibővítvem mélteltem, a mit a költség vetési vita alkalmával erre vonatkozólag mondtam; kibővítvem azzal, hogy már megindítottam a tárgyalásokat az igazságügyminiszter ural, a kinek a kérdés jogalapjának tisztázása szempontjából a dologhoz hozzájárulása van; tehát már a cselekvést legalább megkezdtük. (Általános helyeslés.) Különbön t. képviselő társam maga is mondja, hogy ez nehéz kérdés. Bizony nem kevés meglehetősen kérdés nyomja most vallaimat, de rajtam nem fog muldani, hogy ezen valóban égető kérdésnek megoldása lehetővé tétessék a lehető legrövidebb idő alatt. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

A magyar nyelv joga.

Álljunk meg ismét ennél a két szónál: magyar nyelv. Ne csak a közös hadseregre emlékezzünk, de figyeljünk a nemzetiségekre. A magyar törvényhozás éppen most egy régióta vajdó, de igen fontos törvényjavaslatot tárgyal; a neptanító anyagi helyzetén akar segíteni. Igen, mert a nemzet magasabb feladatait a neptanítóra támaszkodva a népnevelés útján érheti el.

És mit látunk? Azt, hogy a nemzetiségek, ezek között főképp az oláhok azt akarják, hogy gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter vonja vissza a nem állami elemi népiiskolai tanítók fizetés rendezéséről és a községi és felekezeti iskolák jogviszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslatot. Miért? Mert ok a nemzet fogalmával nincsenek tisztában, mert vezetőik alprófták!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a magyar állameszme suverenitását ebben a javaslatban kifejezettebben akarja érvényre juttatni az által, hogy a nem állami tanítóknak akkor adja a fizetés kiegészítést, ha az általa megállapított tanterv szerint az iskolában a magyar nyelvet tanítják és kiveszi őket egyházi hatóságuk fenhatósága alól és minden feyelemi ügyben a politikai hatóságoknak rendeli alá.

Vajjon miért és helyesen teszi-e ezt? Igen is helyesen, mert ha nem így tenné, nem volna méltó a nemzet többségének bizalmára. A nemzet többsége a legutóbbi választásoknál Magyarorszáig függetlenségének, önállóságának szüksége mellett nyilatkozott meg s megbo- esíthatatlan bünt követele el ez a kormány, ha intézkedéseiben ezen magasoz állapot felé nem közelednek.

A nemzet polgáiraiban él! Ugy-e kétség-telen, hogy egy nemzet a civilizáció, a modern haladás terjedése közepette csak jelen-tékeny műveltség útján oldhatja meg a maga magasoz feladatait? Ha ez így van, termé- szetes az a joga, hogy megköveteli a polgá-roktól bizonyos személyes tulajdonságok megszerzését, melyek nélkül hasznos polgárok nem lehetnek s főleg alkotmányos országban polgá-ri kötelességeiket nem képesek jól teljesíteni.

Az eddigi helyzetet azért kell megvál-toztatni, mert a nemzetiségek az egységes magyar állameszme s ebben a magyar nem-zet jogát nem ismerik el. Az államot legma-gasozabb feladatában a népnevelésben, erkölcsi és szellemi színvonalának emelésében nem támogatják.

Vajjon miért nem? Ennél a kérdésnél kissé gondolkozóba esünk; de arra a követ-keztetésre jutunk, hogy anyagi kérdés lehet ez. Nem az egyszerű népek van ebből haszna, mert ez örömmel tabulna magyarul, hanem a vezetőknél.

Nyilván kimondhatjuk, hogy főleg az oláh nemzetiségek vezetői legutóbbisról lelketlenek, mert népük tudatlanságát zsebök megtömésére használják fel. Ha a pápák, dászálók és ügy- védek működését nézzük, bizony ezek tényke-dése nem a nép erkölcsi és szellemi nívójá-nak emelésére irányul.
A pápa népét babonában tartja; az ördögűzés és a temetés titokzatos szertartá-saiból tetemes hasznot húz. Hát a kölcsönök kieszakölésénél? Erről az eladósodott pa-rasztok beszélhetnének.
Ne tanuljon az a nép magyarul írni és olvasni, ne világoztassék fel az állami élet menetéről s a polgári jogok fontosságáról; akkor a legkisebb ügyes-bajos dolgát sem tudja elintézni, ügyvédhez kell mennie, aki bizony nem Isten nevében, hanem pénzért dolgozik. Ráadásul a nép tudatlansága árán díszes képviselői állás, bankigazgatói és más jövedelmező tisztségekhez jut.

A nemzet polgárai boldogulását akarja, értelmét, műveltségét akarja emelni, mikor a népnevelésnek irányt szab.

Olyan ideális célt szolgál tehát, amelyben az államot nemcsak a tanítóknak, de felvilágosult polgárnak támogatnia kell.

A nemzetiségi képviselők tehát népök igazi érdekét, annak boldogulását akadályoz-zák, amikor a magyar nyelv jogát a népisko-lában nem ismerik el. Álláspontjuknak nincs történelmi és erkölcsi alapja, éppen azért a nemzet többsége győzni fog.

Ez a javaslat törvényerőre emelkedik. Az oláh tanító pápája befolyása és nyomása alól felszabadul; vonzódni fog a magyar államhoz, amelynek ő is polgára s amely neki kenyeret ad, annak törvényét és szellemét beviszi a népiskolába, a nép megt. nul magyarul, gondolkodásában és erkölcsében nemesebb lesz s így lassan közeledünk az igazi nemzeti állam ideáljához.
Hartha Balázs.

A feminizmus.

E címen már e lap hasábjain az anti-feministákról volt szó, ez alkalommal a feminizmus tárgyalását tárom fel röviden.

Közhelyszámba megy már arról beszélni, hogy társadalmunk forrong és átalakulóban van. Az óriási gazdasági krízisek, elvetemedett politikai szűkített feltűnése, egyes központoknak nagymérvű erkölcsi dekadenciája, nagyszabású munkásmozgalom s egy- általán a társadalmunk minden irányu fe- szültsége: mindannyian körtünetei annak a lappangó szociális hetegségnek, melyből el- végre is szükségképpen kell, hogy a megoldás nagy műve a ma még csak sejtések világából kibontakozzék. Erre a megoldásra tör minden szociális mozgalom. Ez a száz- és ezerféle- képen elképzelt nagy társadalmi ideál, az a hatalmas, mindeneket átfogó társadalmi új orga- nizmus, melyben minden egyes megtalálj a maga boldogulását, s melyben az örök- igazság ezmeje alakul, irányít, életet és kor- mányoz feltétlen suverenitással. Mint mozaik- darab az egész kép keretében, úgy illeszkedik e legkülönbözőbb s voltaképp mégis csak egyet- len célú szociális küzdelmek sorába a női kérdés.

A feminizmus mozgalomát nagyon régi időkre szokták visszavinni. Azok, kik a feminista esz- mék gyökereit oly szinte mesés rég múltban már keresik és fel is vélik találni: maguk a feminista írók. A feminizmus történelmét már Plató „Közársaságról” című munkájával ve- zethetjük be. Legalább fel szokták venni, hogy Plató ama tételével, mely szerint a köz- ügyek intézésében mindkét nemnek egyforma befolyást kellene tulajdonítani: első volt, ki ez irányzatnak szószólójává vált. — Ilyen alapon tezik feministává Plutarchost, ki a fér- fiak és nők közötti egyenlőséget tisztán csak a férfi nem tulajzekezenységéből vélte megma- garázhatónak; nemkülönbön Cicero, ki a nőkre nézve kevésebb előnyösen rendelkező Lex Veconii több ízben hevesen megtámadta valamint a nagy Gaust, ki a nők feletti tul- ságos gyámkodásnak kifejezett ellenése volt. S végre, hogy az ó-kor egy másik nagy szel- lemét említsük: Seneca a házastársak egymás iránti kölcsönös hűségéről gyakran és nagy dicserettel emlékezik meg, s mert „Mulier respublicae dmmum est aut Salus” kijelentésé- vel — arra utalt volna rá, miszerint a nők mindenkor helyzetének az államélet egé- szére nagy befolyással van: benne is femi- nista bölcselkedőt kell tekintenünk.

Tovább kutatva a fejlődés meglehetősen rejtve maradt fonatát, a keresztény kornak írói közül, a szentatyák egytémlyikének irá- taiban találunk számos oly helyet, mely in favorem mulieris szól; így Gergely szent Agos- ton és szent Jeromonás s mondhatjuk, hogy a folytonosság megszakítva az eszmék fejlő- désében nincs. — Természetes azonban, hogy mindaddig még igazi feminizmusról szó sem lehet. Az inkább csak curiosumpék fölémlített vonatkozások legfeljebb annak bizonyoságul szolgálhatnak, hogy a nemek közötti nagy különbség s ennek különböző társadalmi há- trányai, méltánytalansága stb. iránt a nagy gondolkozóknak kellő érzékük mindig meg- volt. Az új korban már változik a helyzet. Erős tollú és öntudatos írók állanak elő, kik- nek föllépése már valóságos társadalmi agi- táció jellegével bír.

Első közöttük Cornelius Agrippa, ki 1510-ben határozottan az elnyomott nők ér- dekében lépett sorompóba.

A feminisztikus mozgalom nagyobb ará- nyokat a francia forradalom kitérésakor ö- töltek; a talaj eszméi befogadására sokkal alkalmasabb volt már s a szabadság és egyen- lőség istenítése iránti törekvések nemcsak ál- talánosultak, de már szervezett alakban is megjelennek a küzdő téren. A feminista írók- nak ezután egész gárdája száll síkra a női jogokért minden helyen.

Újabbban a szocializmus a nőkérdést a munkáskérdéssel egyesítette. A nő emancipá- ciója tulajdonképpen azonos a munkásnép eman- cipációjával. A mai társadalom így szól a nő- höz: „Add meg magad, vagy vesszél éhen!” A jövő társadalma pedig azt fogja mondani: „Élj, dolgozzál és szerezz!” (1877. május 6. manifesztáció.)

Ime röviden a feminizmus rohamos tér- foglalásának és terjedésének története; de csak általánosságban, mert hiszen minden népnél más és más a mozgalom történelme, úgy a keletkezési időpont, mint az akció ter- jedelme s mozgóató erői tekintetében.

† Murányi Kálmán.

E hó 21-én d. u. 6 óra felé megkondul- tak a Szent Péter egyházmegye templomának harangjai, amelyeknek zugása mindenkinek tudtul adta, hogy meghalt a „nagy pap”, lelke most hagyta el porhüvelyét, hogy megjelenjen a Mindenható előtt és számot adjon sáfarko- dásáról.

Murányi Kálmánban az erdélyi egyház- megye egy hiteért lángoló, buzgó, kötelesség- teljesítő, jellemes papot veszített el, aki rövid, alig két és fél évi itt léte alatt is kedves mo- dorával, nyílt és őszinte szívvel mindenkinél — a falusi népek és uri embereknek egy- aránt — megnyerte a szeretetét és becsülését. A szegényeknek jötevő gyámolítója volt min- dig és mindenütt. Sem a lelki, sem a testi szegényeket nem engedte el soha társ kezébe, ha hozzá fordultak lelki vigaszt vagy anyagi segítségért. S nemcsak mint pap végezte el pontosan a maga teendőit és intézte esperesi kerülete ügyeit, hanem mint megyei közigaz- gatási bizottsági tag többször szólalt fel és tevékeny működést fejtett ki megyéje, hazája érdekében is. Ha elmondhatjuk egyfelől, hogy derék munkása volt az Ur szőlőjének, más- felől azt sem tagadhatjuk, hogy minden tette igaz, mélyen a szívben gyökerező hazaszeret- tétből fakadt.

A Szent Péter egyházmegye emlékét min- dig híven fogja megőrizni, ha egyébrt nem is, azért az egyért bizonyosan, hogy az ő tapin- tatosága hozta létre a békés megegyezést az egyházközség és a politikai községek között és ezzel véget szakította egy áldatlan, csak a nép vagyonát fölemészítő pernek. S az egyház- község most halála után is igyekszik vele szemben halálját leróni, amennyiben az egyház- tanács elhatározta, hogy mint az egyházmegye halottját a saját költségén temetteti el és sír- jára később díszes sírkövet állíttat.

Az utóbbi időkben Isten többször meg- látogatta csapásnival. Ugy szólván egész titlété idejében folyton betegeskedett, de azért min- dig keresztényi türelemmel, Istenbe vetett mély hittel és bizalommal, panasz nélkül viselte a nehéz keresztet mindaddig, míg az Ur magá- hoz szölytotta.

Meg fogják siratni kicsik és nagyok, sze- gények és gazdagok, akik csak ismerték őt. Legyen csendes az ő álma!

Az elhunytának főbb életrajzi adatai a következők: Született 1841. január 6-án Ba- lánbányán, ahol atya bányarvos volt. Közép- iskolai tanulmányának elvégzése után a gyula- fehérvári papnevelőben elvégezte a teológiát és 1863. november hó 1-én pappá szentelték. 1866-ig tanár a marosvásárhelyi gimnáziumban egyttal pedig a kápláni teendőkét is végei. 1866-ban Udvarhely-szenttamási, 1868-ban csk- szentdomokosi s 1866-ban csikrákosi plebánus lett. Csiksomlyóra 1904-ben választották meg.

A kerületi papság és az egyházközség, valamint a felsikói esperesi kerület róm. kath. tanítótestülete haláláról a következő gyászje- lentéseket adták ki:

A felsikói-kerületi papság és a szentpéteri egyházközség hívei szomorú szívvel tudatják, hogy feljuthetetlen főesperesi és plebánusok Főtisztelendő Murányi Kálmán a felsik-kerületi főesperesi és csik-somlyói plebánus, életének 67-ik, áldozó papságának 44-ik évében, folyó évi április hó 21-én, d. u. 5 1/2 órakor, a haladókli szentségének felvétele, és türelemmel viselt súlyos szenvedés után az Urban csöndesben elszenderít. Földi részei folyó hó 24-én, szerdán d. e. 10 óra- kor a templom kerítésében helyzetnek öröknyu- galomra. R. I. P.

A felsikói-kerületi kerület róm. kath. tanító- testülete mely gyászal jelentik, hogy Főtisztelendő Murányi Kálmán főesperesi, egyházi tanfelügyelő életének 67-ik, tanfelügyelőségének 22-ik, papsá- gának 44-ik évében, folyó évi április hó 21-én, d. u. 5 1/2 órakor, a haladókli szentségének felvé- tele után elhunyt. A tanítók tanítójaik: Jézus Krisztusnak volt hű tanítványa; s nekünk, mint ő sokszor mondotta: nem főnökünk, hanem barátunk és pályatársunk volt. Mi pedig bálás alattvalói feloldhatlan szeretetét, nemes lelkéért végzendő min- dennap i mádságunkkal viszonzzuk. Szeretett ha- lottunk temetést folyó hó 24-én délelőtt 10 órakor fogjuk szent vallásunk szertartása szerint eltemetni. Az örök világozság fényeskedjék neki! Csiksomlyó, 1907. évi április hó 21-én.

K Ü L Ö N F É L É K .

— Bankett. Kurcz Antal törvényszéki bíró és Kritea Izidor telekkönyvezető tiszte- letére a jó barátok és ismerősök nagyon aj- kerlilt bankettet rendeztek f. hó 20-án. Mint tudósítónk jelenti még a vasárnap reggeli nap- sugár is belopódzott a Kossuth nagyermebe, hogy még egyszer — reméljük nem utoljára — bearanyozza a távozót.

— Új ügyvéd. Dr. Nagy Domokos nyug- albró Csikszerebában ügyvédi irodát nyitott.

Doktorrá avatás. Tuszádi Éltés Zoltán ügyvédjelöltet a kolozsvári Ferencz-József tud. egyetemen folyó hó 20-án a jogtudományok tudorává avatták. Gratulálunk!

Hernyó irtás a városban. A ki Csikszereda városában megfordul, azon szomorú tapasztalatra jut, hogy a város hatósága a hernyó irtást lelkiismeretlenül kezeli. Alig akad egy két helyesen gondolkozó gazda aki saját iniciatívájából a gyümölcsfákról a hernyót leirtotta. Kérjük a polgármestert, hogy ezen bűnös mulasztást — amennyiben teljesen le nem késett — pótolassa s jövőre több figyelmet kérünk erre a fontos közigazdasági ügy kezelésére.

Tanító urak figyelmebe. Tekintettel a közelendő évről vizsgálatokra, szíves figyelmebe ajánljuk a tanító uraknak, miszerint lapunk kiadóhivatalában igen olcsón szerezhethők be vizsgálatok.

Elasárolás. A József főherceg szanatorium egyesület által folyó hó 13-án rendezett estélyen felülfizettek: Györgypál Domokos, Vender Dávid 10—10 koronát, Fodor Antal dr., Tauber József dr. 5—5 koronát, Szentmiklósi József 2 korona 40 fillér, Csutak Béla, Kassay János, Szigthy Gyula 2—2 koronát, Sprencz Hugó, Wellman Samu 1—1 korona 40—40 fillért, Császár Sámuelnek 1 kor 20 fillért, Merza Gyula, Michna Rezső, Szvoboda Miklós 1—1 koronát, Szultan Gergelynek 80 fillért, Kábeleb N. 60 fillért, Biró Árpád, Kozma Istvánné 40—40 fillért. Fogadják a csikmezei tüdőbetegnek nevében az egyesület halás köszönetét. Az estély tiszta jövedelme dacára a tetemes költségnek, melyet a bizottság, mint kezdő egyesület tenni kénytelen volt, mégis 207 korona 60 fillér tesz ki. Ezzel a szegény sorsú csiki betegeken egy-egy esetben talán könnyíteni lehet. Csokoly kezdetből kitartással idővel többet tehetünk. A szanatorium egyesület elnöksége.

Értesítés. A folyó hó 21-re hirdett felhívásokat Csiksomlyon a rossz időjárás miatt, mely a helybeli életet akadályozta volna a megjelenésben, bizonytalan időre elhalasztották. Annak idején a felhívás napjáról értesíteni fogjuk olvasóinkat.

Zászlószerelés. A szépvízi iparostársulat fenntart egy kápolnát, melyet apáik mint drága kincsét hagytak örökül a jeleni tagokra s ezen tagok híven is őrzik, gondozzák és díszítik e „Haviboldogasszony” tiszteletére felszentelt kápolnát. Az alul 30 taggal rendelkező iparostársulat a közel múltban is egy kis orgonát vásárolt a kápolna számára, de buzgalomuknak és aldozatkészességüknek ismét fényes jelét adták az al, hogy egy 400 koronás szép kék selyem zászlót vettek, melyre mint társulatuk jelvényére fűszékültek. A zászló egyik felén Boldogasszony anyánk, a másik felén Szent Miklós püspök kepei láthatók, fehér selyem szalagján vastag arany himzéssel e fölirat van: „Munka erény és hit egyesítve boldogít. Szépvízi Haviboldogasszony társulat. 1907 febr. 1.” E Haviboldogasszony kápolnában április 16-án a páduai Szent Antal tiszteletére tartott első keddi bucsun szentelte föl e zászlót föl. Kovács Mihály plébános, ki a felszentelést megelőzőleg gyönyörű beszédben fejtegette a társulat e jelvényének szent célját, a fölirat jelentőségét, magasztosságát s buzdirva Szűz Mária iránti tiszteletre a társulati tagokat s e jelvény alatt az összetartásra. A szép beszéd után a szögek leverése következett. Az első szöveget a zászló anyja Antal Domokosné uraszonny ütötte felmondatt kísérletében, azután következtek a testületek. A szent misét a helybeli plébános celebrálta a melyen az elemi iskola növendékekből össze állított énekkar — Gábor Gyula községi tanító vezetés alatt — is emelte az isteni tisztelet fényét. Az ünnepély lefolyása után 50 terítékű társas ebéd volt a társulati elnök házában. Szép és dicsérendő a nemesen gondolkozó szépvízi iparos társulat vallásos buzgalma.

Erdélyi zarándok Romában. Április hó 8-án, reggel 7 órakor érkezett az Örök városban az erdélyi Oltáregylet római zarándoklónak mintegy 50 főből álló lelkes csoportja, hol a központi állomáson Gróf. Mikes János székelyudvarhelyi esperes-plébános, több papi méltóság kíséretében, az édes hazai nyelven üdvözölte az érkező kedves vendégeket. A zarándoklónak legfényesebb pontját a Vatikán Palatinus termében lefolyt pápai külön fogadás képezte, mely alkalommal gróf Mikes János esperes latin nyelven vájában remek beszédet intézett X. Pius pápához, a melyre ő szentelése azonnal ugyancsak latin beszéddel válaszolt; megelőzőleg azonban a zarándoklók vezetőit és valamennyi tagját, kézsókra bocsátotta. A Szentatya különös áldását adta gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspökre, az Oltáregylet tagjaira és jövevényeire és mint szerető családapa az őt ünnepelő családja körében, oly örömtől sugárzó arccal maradt mindvégig ajátatos hívei körében és mindig kedves és lekötöztető mosollyal fogadta a fel-fenhangozó éljenzéseket.

Orvosai körökben már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserűvíz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emittére méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjük határozottan Ferencz József keserűvizet.

Csikvármegye gazdasági egyesületének igazgató választmánya május hó 1-én 9 órakor tartja igazgatósági ülését, 11 órakor pedig évi rendes közgyűlést.

Értékpapírok 4 1/2%-kal kamatozó értékpapírok tőzsdéi áron vásárolhatók az Agrár Takarékpénztár fiókintézeténél Csikszeredában

KÖZGAZDASÁG.

A „Hermea” Magyar Általános Váltó Üzlet Reszvenytársaság, Budapest, heti jelentése a tőzsdéforgalomról és a pénzpiacrol.

Budapest, 1907 április 18.

Az üzlettelenség a tőzsdén a lefolyt héten is tartott, miután a tőzsdéi körök új engemementek kötéselelőtt még mindig bevárni óhajtták a pénzviszonyoknak mikénti alakulását. Az összes jegybancoknak állománya az utolsó hétben lényeges javulást tüntet ugyan fel, mind a nálunk úgy az angol bank, valamint a német bank is a vart kamatállásállítását egyelőre eltekintett, ez utóbbi intézet ugylát-szik főleg azért, mert bevárni kívánja azon hatást, melyet a porosz kormány által elhatározott 400 millió márká összegű kincstár jegy kibocsátás a pénzpiac alakulására gyakorolni fog. Ezen kincstár utalványok, melyek 4%-al kamatoztatnak 99%-al adatkik ki és 1912-ben pari árfolyamon váltatnak vissza, ami az elhelyezett tőke körülbelül 4.2%-os jövedelmességének felel meg. Nagyon valószínűnek mondható, hogy a jövő héten ezen kamatállásállítások mégis be fognak következni, és ebből kifolyólag talán megis fog a tőzsde irányzatában javulás beállani.

Ugy az internacionális, valamint a helyi értékekben is nagyon esekély forgalom bonyolított le a budapesti tőzsdén, és ennek következtében az árfolyam változások is lényegesen voltak. Kiváltak kepeztek a Felten és Guillaume, továbbá a Royal szálloda részvények, melyek iránt érdeklődés mutatkozott, és melyek árfolyam emelkedést értek el. A magyar rugyantarugyár részvények is kepeztek érdeklődés tárgyát beavatott részről, miután ezen vállalat üzletmenete nagyon kilégítően fejlődik, úgy hogy a társaság előreláthatólag indíttatva lesz alapítókéjének fel-emelésére.

Az elmulit hét nevezetesebb árfolyam-változásai a következők voltak:

4% magyar koronajáradék	Ápr. 1	1 Ápril 18.
	94.70	94.70
Magyar hitel részvény	783.75	778.80
Felten és Guillaume részvény	875.-	905.50
Royal szálloda részvény	112	122.50
Magyar rugyantarugyár részvény	390.-	391.50

Sz. 118 — 907.

Arverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi 60. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. törvényszéknek, mint esőbíróságnak 1907. évi 1643. polg. számú végzése következtében **Benedek István ditroi kereskedő osódtömögét képező,** a leltár 1—1599. folyó számai alatt összeirt és 9745 korona 46 fillérre becsült hosszú- és rövid-arucikkék egyszerre s egy tömegben, 10% bánatpénz lefizetése mellett; az 1600—1621. folyószámok alatti 270 korona 40 fillér becsértékű bolti felszerelések és házi butorok pedig tételenként nyilvános szóbeli árverésen eladatnak.

Ezen árverésnek **Ditróban, közadós Benedek István bolti helyiségeben leendő megtartására 1907. évi május hó 13-ik napjának délelőtti 9 óraja** határidőben kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az említett ingószágok az 1881. évi 60. t. cz. 107. és 108. § a értelmében **azonnali készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, bánatpénze elvesztésének terhe alatt, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.**

Gyergyó-Szentmiklóson, 1907 évi április hó 13-án.

Juhász Károly,
kir. bírósági végrehajtó

Eladó fenyőfakéreg.

Idei fadóntésunkból körülbelül 20.000 m³ gömbfárol lehányott fenyőfakéreg jutányos áron eladó.

Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyujt fűrészelőségünk **Te-kerópatakon.**

Bajer, Weisz és Társa.

1907. El. 27/7. szám.

Árlejtési hirdetemény.

A csikszeredai kir. törvényszék, a csikszeredai kir. járásbírószág, ügyészség és fogház részére a jövő 1908., esetleg 1909. és 1910. ik évekre is a szükkséges tűzifa szállításának biztosítására az **1907. évi május hó 8-ik napján, délelőtti 9 órakor** a csikszeredai kir. törvényeszéki elnöki irodában (l. em. 37. ajtó) szóbeli és zárt ajánlati verseny tárgyalás fog tartatni.

I. A szállítandó fa mennyisége évenként:

- a) a kir. törvényszék részére 663 m³
- b) a kir. járásbírószág részére 167 m³
- c) a kir. ügyészség részére 63 m³
- d) a kir. fogház részére 174 m³ és
- e) a fogház részére a mosáshoz 30—35 m³

és ezeken felül az esetleg még nagyobb mennyiségben megállapítandó rész.

II. A szállítandó község mennyisége.

Csak a kir. törvényszék részére 150 métermáza (egy vasuti kocsirakomány) magyar község.

A szállítandó fa és község egy, esetleg külön-külön vállalkozónak adatik ki.

Felhívatnak a vállalkozni kívánók, hogy a kitűzött időben és helyen jelenjenek meg, kötelesek előt az árlejtés megkezdése előtt az alhoz szólni kívánók a fa és községre együttesen 440 korona, külön a fára nézve 400 korona és a községre nézve pedig 40 korona bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes állami kötvényekben letenni.

Írásbeli ajánlatok a fenti napon d. e. 9 óráig a kir. törvényszéki elnöki irodába adandók be s ahhoz az előbbi módon kellő bánatpénz esatolandó.

A rendes feltételek a törvényszéki elnöki irodában megtekinthetők.

Csikszereda, 1907 évi április hó 14. ik napján.

Gyalokay Sándor,
a kir. törvényszék elnöke.

Sz. 172 — 907

Pályázati hirdetemény.

Csikszereda város rendőrhatalóságánál lemondás folytán megüresedett rendőrmesteri állásra pályázatot hirdetek.

Az állás 600 korona fizetés, egyenruházat, lakás, fűtés és világítás — javadalmazással van egybekötve.

Pályázni kívánók kérésüket folyó hó 30-ig alulírt rendőrcapitányhoz benyujthatják.

Csikszereda, 1907. április hó 22-én.

Kovács János,
rendőrcapitány.

Sz. 1204 — 906. mj.

Arverési hirdetemény.

Csikvármegye magánjainak igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy a vármegye közönsége tulajdonát képező (Csobányos-völgyi) erdősegeiben:

1. M. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 1381—906. számú rendeletével megadott engedély alapján a Keresztes havasnak Sulea völgyére hajló részén 393.55 kat. holdon megbeesült 41.888 m³ gömbölyű lucfenyő haszonfa és 2.1134 m³ gömbölyű bükk, m³ és tűzifa 221507 korona, azaz kettőszázhuszonegyezeröt-százhet korona.

2. M. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 50665—900. számú rendeletével jóváhagyott rendszeres gazdasági üzem-terv szerint kihasználásra esedékes a Csobányos völgyére hajló „Bogársarok” erdőréz 47.25 kat. holdján megbeesült 7187 m³ gömbölyű lucfenyő haszonfa és 2835 m³ gömbölyű bükk, m³ és tűzifa 37069 korona, azaz harminché-tézer hatvankilenc korona kikiáltási ár-ban 1907. évi június hó 10-én, **delelőtti 9 órakor,** a megyei magán-javak igazgatósága irodájában megtar-tandó nyilvános árverésen, szó- és zárt írásbeli ajánlatok mellett a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

A két erdőréz fatömege külön-külön fog árverés alá bocsátatni, de írásbeli ajánlat együtt, az ajánlati ár külön-külön való megtétele mellett is benyujtható.

A kikiáltási ár 10%-a bánatpénz-képpen az árverést megelőzőleg az ezt vezető bizottsághoz lefizetendő.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok szintén 10% bánatpénzzel, vagy megfelelő óvadékképes értékpapírral látandó el és abban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és s erdődesi feltételeket ismeri és azok-nak magát aláveti. Utóajánlatok nem fogadtatnak el, valamint az erdő fatö-mege becsértéken alul eladatni nem fog.

Az árverési feltételek és a becs-lesre vonatkozó közelebbi adatok Csik-vármegye magánjainak igazgatóságá-nál a hivatalos órák alatt megtekin-tethők.

Csikvármegye magánjainak igazgatósága.

Csikszereda, 1907. évi április 4-én.

Dr. Csiky József,

3—3 igazgató.

Adsz. 124—907. mj.

Arverési hirdetemény.

Csikvármegye magánjainak igaz-gatósága ezennel közhírré teszi, hogy a vármegye magántulajdonát képező „Uz” és „Veresvíz-völgyi” erdősegei-ben m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 24.332—1903. számú rendeleté-vel megadott engedély alapján 3203.04 kat. holdon megbeesült 380.723 m³ göm-bölyű lucfenyő, 75.913 m³ gömbölyű jegegyefenyő, 11.133 m³ gömbölyű er-dei fenyő haszonfa, valamint 252.194 m³ gömbölyű bükk haszonfa és tűzifa kettőmillió nyolcszázhuszecer (2.820.000) korona kikiáltási árban 1907. évi ju-nius hó 24-én **delelőtti 10 órakor** a megyei magánjavak igazgatósága iro-dájában (csikszereda, vármegye-ház) meg-tartandó nyilvános árverésen szó- és zárt írásbeli ajánlatok mellett a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az egykoronás bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok szintén 10 szá-zalék bánatpénzzel, vagy megfelelő óvadékképes értékpapírral látandók el és abban kijelentendők, hogy ajánlatot tevő az árverési és szerződési felté-teleket ismeri és azoknak magát aláveti. Utóajánlatok vagy bárminemű címen utólag teendő ajánlatok és ajándékok nem fogadtatnak el, valamint az erdő fatömege kikiáltási áron alul eladatni nem fog.

Az árverési feltételek és a becs-lesre vonatkozó közelebbi adatok Csik-vármegye magánjainak igazgatóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csikvármegye magánjainak igaz-gatósága.
Csikszereda, 1907. évi március hó 30-án.

Dr. Csiky József,

3—3 igazgató.

Hirdetemény.

Alulírott csikmenasági áll. elemi iskola gondnoka ezennel közhírré teszi, hogy a menasági határon hátulsó havas-verőfényén levő, az iskola tulajdonát képező 101 hold 487 naz-öl területű kaszáló és legelő területet az 1907. év nyarára haszonbérbe adja a legtöbbet ígérőnek **1907. május hó 2-án.**

Az árverés Csikmenaság község házában **delelőtti 9 órakor** fog megtartatni, 110 korona kikiáltási áron, ár-verezni szándékozók kötelesek az ár-ve-rés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át, vagyis 11 korona bánatpénzt a kezemhez letenni.

Egyébb felvilágosítást saját laká-somon bármily idő közben szívesen megadok.

Csikmenaság, 1907. április hó 17-én.

Csedő Gábor,
alelnök és gondnok.

Minták bérmentve. **Hazai gyártmányu és külföldi SZÖVETEK nagyraktára.** Minták bérmentve.
LISCHKA JÓZSEF, posztóraktára, BRASSÓ.

Sz. 504-907.

2-2

ki.

Pályázati hirdetmény.

Csikszereda r. t. városnál lemondás folytán üresedésben levő tanácsi iktatókiadói (irnoki) állásra ezennel pályázatot hirdetnek.

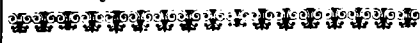
Felhívom mindazokat, kik ezen választás utján betöltendő állást elnyerni óhajtják, hogy ez iránti kérelmüket hozzá-**szám folyó évi április hó 27-ig** annnyival is inkább adják be, mert a később beadottakat figyelembe nem veszem. Az állás javadalmazása 600 korona készpénz fizetés.

Csikszereda, 1907. április 12.

Dr. Ujfalusi Jenő,
polgármester.

ELADÓ EGY KOCSI ÉS KÉT LÓ hámfelszereléssel együtt

Ruszyly Andrásnál Csikszereda

Van szerencsém a fogyasztó közönség tudomására hozni, hogy az **ecetgyáramat** újlag berendeztem s abban kizárólag **borszeszből, kénsav és faszesz mentes ecetet gyártok.** Becses rendeléseiket készséggel teljesítem.

Csikszereda, 1907. március hó.

Özv. id Gál Andrásné,
ecetgyáros.

6-6

ecetgyáros.

Sz. 520-1907.

2-2

kj.

Hirdetmény.

Alólirott előjáróság közhírré teszi, hogy Csikmindszent község vadászerülete az **1907. évi április hó 25-én** délelőtt 8 órakor a község házánál megtartandó nyilvános árverésen 3, azaz három évre haszonbérbe fog adatni.

Csikmindszent, 1907. április 10.

Kovács Bela, Nagy István,
jegyző. bíró.

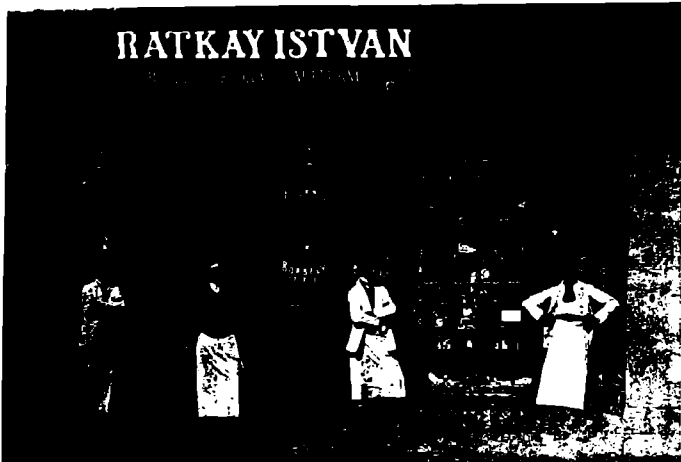
Egy drb igen szép, tenyésztésre alkalmas tenyész igazolvánnyal ellátott

(berni) tarka bika eladó

Kölonthe Lászlónál, Kásonujfalu.

3-3

KÖTŐ TANÍTÓ. Tanít háznál és vidéken körkötőgépen és nagy dupla kötőgépen mindenféle patent hártyákat és az ehhez való fonalakat olcsóan beszerzi Polak Janos kötő tanító Sepsiszentgyörgyön, Gróf Mikó Imre utca 19. sz.

RATKAY ISTVAN

ÉRTESETÉS. Csikszereda város és vidéke mélyen tisztelt közönségnek tudomására hozom, hogy a főtéren levő **első rangu borbély fodrász-üzletemet** újonnan **átrendeztem,** ahol ugyanis főképen a tisztaságra nagy súlyt fektetek. Az üzletben levő összes eszközök minden egyes vendég után és használat előtt is fertőtlenítenve lesznek. Továbbá minden egyes előfizetőnek egy fiók áll rendelkezésére, hol mindenki elzárva tarthat saját fésűt, hajkefét, hajszekért stb. **Raktáron tartok:** mindenféle pipere és illatszert, tyukszemirtőt, hajszekert korpa és hajhullás ellen. Stb., s mindigek legolcsóbb árban csakis nálam szerzethetők be.

A Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Csikszeredában és fiókiintézete Bükcsádán, a legelőnyösebb feltételek mellett nyújt kölcsönöket váltókra, kezesek mellett és betáblázásokra.

Kölcsönt ad továbbá részvényekre, értékpapírokra és arany-ezüst zálogtárgyakra. Foglalkozik idegen pénznemek beváltásával és minden bankszerű dolgokkal.

Takarékbetétet elfogad, betéti könyvekére és folyó számlára 4 1/2% kamatozás mellett, a 10% os tőkekamat-ot is az intézet fizeti. Bármily bankszerű felvilágosítással a legkészségesebben szolgálnak a bank kirendelt közegei az intézet helyiségében.

A „Standard” életbiztosító társaság főügynökségét is az intézet kezeli.

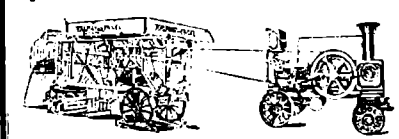
Az igazgatóság.

KALMÁR ÉS ENGEL

MOTOR ÉS GÉPGYÁRA. (26-26)

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 18.

Ajánlja egy **oséplőgép,** mint **malomüzemre** leggyorsabb **benzinmotorja** t. **benzinlokomobiljait,** valamint **szivógásmotorjait,** melyek V. Lipót körut 18. házában áprilisban megtekinthetők.

Teljes jótállás kitűnő oséplésért! Egyedül létező újdonság!

Ezen motorok egyenletes járásuk és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjárhatóbb ember által is azonnal könnyen kezelhetők. Árjegyzék ingyen! Olcsó árak részletfizetésre

Értesítés.

Van szerencsém a helyi és vidéki közönség tudomására adni hogy Csikszeredában, a Bajer Ferenc ur házába (Rákóczi-utca)

BÖRKERESKEDÉST

nyitottam. -- Főtörekvésem igen tisztelt vevőimet jó és pontos kiszolgálásban részesíteni.

Kiváló tisztelettel
BALOGH GÉZA
börkereskedő.

8-10

Köhöges, rekedtség és hurut ellen nincs jobba a Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan **RETHY** felét kérjünk, mivel sok hamisítatlan utánzata van.

2-0 1 doboz 60 fillér.
Csak Réthy-felét fogadjunk el!

A CSIKSZEREDAI TAKARÉKPÉNZTÁR A HELYBELI TÖKÉK PÉNZINTÉZETE.

ALAPITTATOTT 1893-BAN.

ALAPITTATOTT 1893-BAN.

Betét állomány	egy millió korona.
Értékpapír készlet	350 000 korona.
Tartalékalap	85 000 korona.
Alaptőke	200.000 korona.

Megtakarított tőkék biztos elhelyezése.

Kölcsönöket nyújt váltókra, hosszú lejáratu kölcsönökre, tisztán 5-6% os féléves kamatfizetés mellett is, alapkamat, mellékes kamat, kezelési- és egyéb költség felszámítása nélkül.

Betáblázásra adott kölcsönöknél a fél tisztesse szerinti részletekben, vagy teljes egészében bármikor visszafizetheti a tőkét, anélkül, hogy e címen bármilyen néven nevezhető utánfizetésre volna köteles.

Más intézeteknél fennálló adosságokat a fél költsége és utánjárása nélkül kifizet és konvertál.

Előlegeket nyújt: értékpapírokra, sorsjegyekre és egyéb biztosított értékekre.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Vásárol és elad értékpapírokat, sorsjegyeket.

Bevált idegen pénzeket.

Folyószámla hitelt nyújt.

Elvállal megbízásokat és pénzbeszedéseket a helybeli piacra

Hivatalos helyiségei: saját házában, mindennap délelőtt 8 órától nyitva vannak.

19-22

Agrár Takarékpénztár r. t. csikszeredai fiókiintézete.

Jelzálogkölcsönöket nyújt 300 koronától kezdődőleg fél évi tőketörlesztést és kamatot magában foglaló részletfizetések ellenében 10-től 65 évig terjedő időre 4 1/2% alapkamaton. Magasabb kamatu előző kölcsönöket konvertál. Minden kölcsönt a leggyorsabban folyósít.

Lezárástól hat hónapig terjedő váltókat legolcsóbb kamat mellett.

Takarékbetétet naptól-napig 4%-kal kamatoztat és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Uj persely-betét rendszer.

Előleg ad értékpapírokra és betárolt árakra. Folyószámla hitelt nyújt elfogadó biztosítékra. Foglalkozik a bank- és pénzváltó-üzlet minden ágával, u. m. vásárol és elad a legmegtényosabb áron

értékpapírokat, sorsjegyeket, idegen pénzeket stb.

Elad sorsjegyeket csekély havi részletfizetésre (az első részlet lefizetése után a nyereség már a vevőt illeti.)

Szelvény beváltás. Osztálysorsjegyek föelárusító helye.

Utalványok és hitellevelek bel- és külföldre.

4-52

Elvállal **tőzedei megbízásokat** és **átutalásokat** bármely piacra. Az intézet képviseli az ország legrégebb és legnagyobb „Trieszti általános biztosító társaság” és eszközöl tüzz-, üveg-, jég-, betörés-, élet- és baleset biztosításokat.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Portland-Cement-Gyár Brassóban.

Csikszeredán kapható: **Albert Balázs és Fia** urak kereskedésében.

Nyomatott Szaboda József könyvnyomdájában, Csikszeredában, 1907